

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN BIJ

ARCHEBO-RAPPORT 2022G252

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

GENK - HENGELHOEFSTRAAT

J. CLAESEN, N. GEELEN, D. WIJNS,

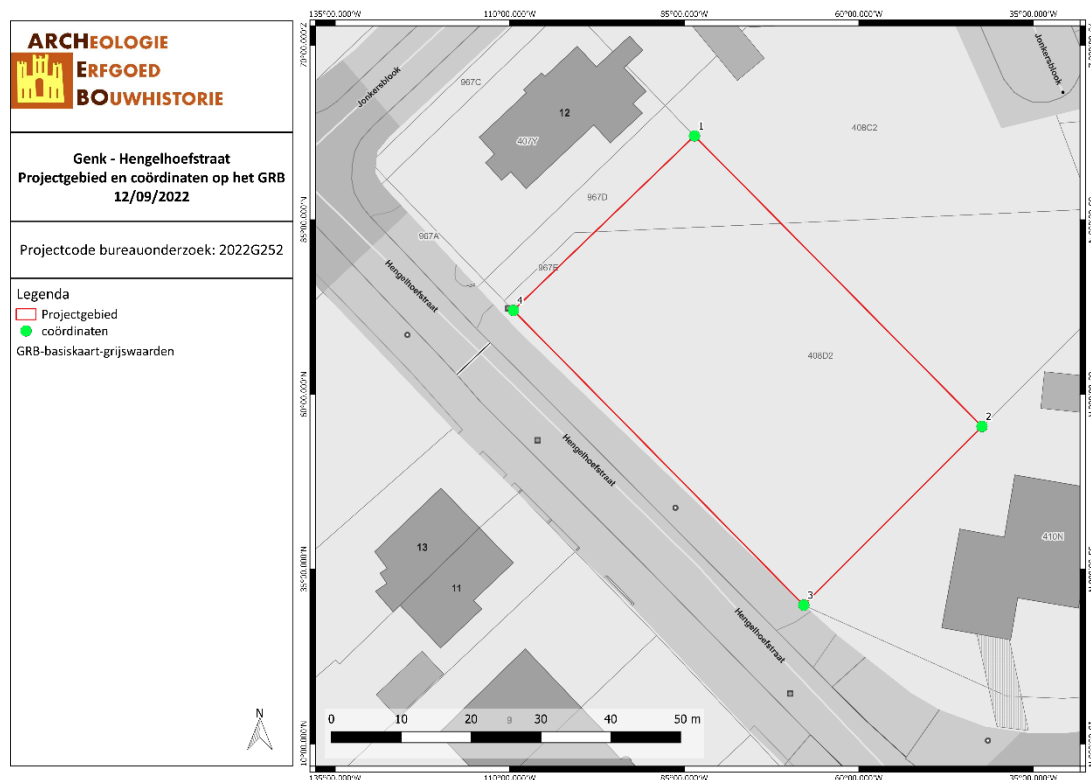
SEPTEMBER 2022

PROJECTCODE BUREAUONDERZOEK 2022G252

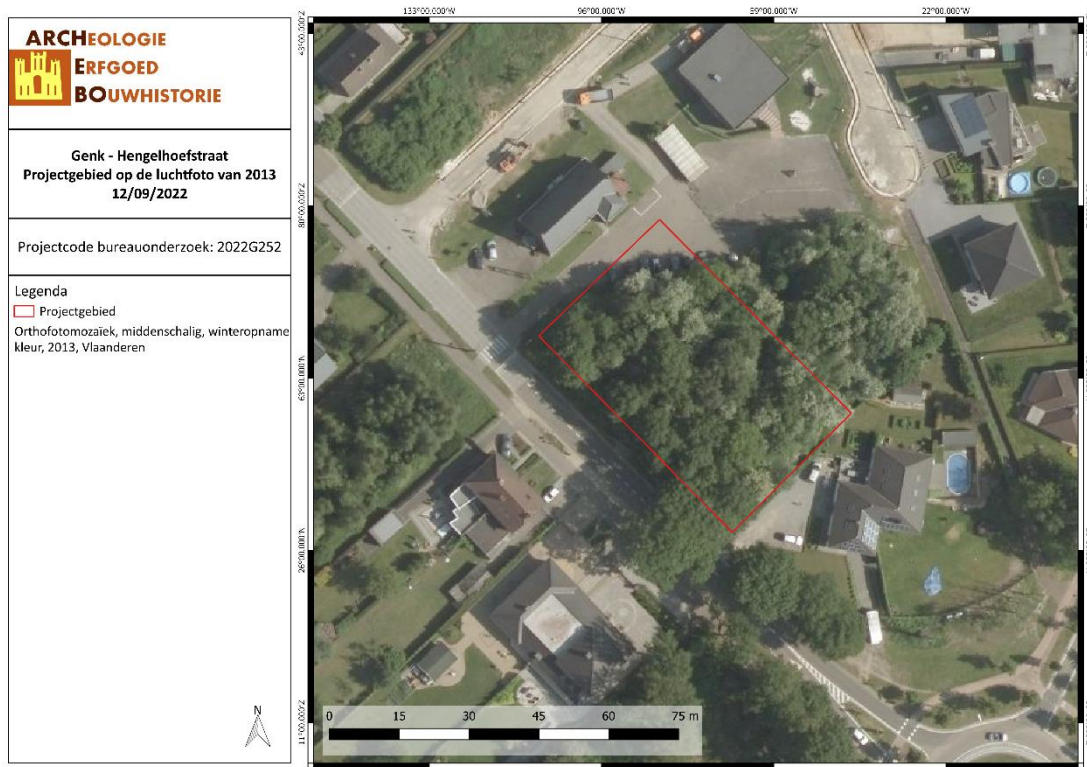
1 ALGEMEEN

Administratieve gegevens / Technische Fiche

Onderzoek:	Programma van maatregelen. Genk- Hengelhofstraat		
Opdrachtnemer:	ARCHEBO bvba Merlnest 5 3470 Kortenen		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkend archeoloog:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Locatie:	Limburg, Genk, Hengelhofstraat.		
Coördinaten :	1	X	228876,42
		Y	186937,02
	2	X	228917,01
		Y	186594,94
	3	X	228891,70
		Y	186969,33
	4	X	228850,51
		Y	186912,03
Kadastrale percelen:	Genk, afdeling 2 sectie A, 408c2/ex en 408d2/ex.		

Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2022)

Figuur 3: Situering van het projectgebied op de luchtfoto uit 2013 (Geopunt 2022)

Resultaten van het bureauonderzoek

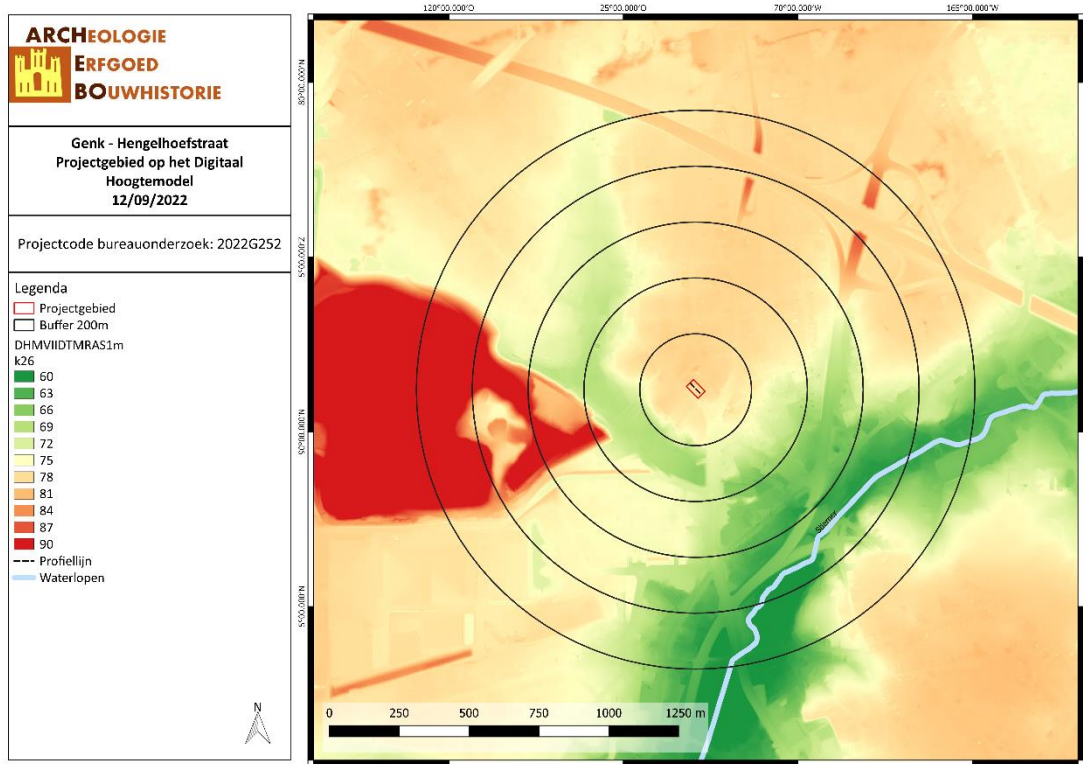
Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zo veel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens..

Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er geen bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied vanaf ca. 1770 tot heden

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft CAI 700377 meer in het bijzonder een schans uit de Nieuwe Tijd; CAI 51610 in dit geval een urneveld uit de IJzertijd van ca. 500 v.C. (toevalsvondst uit 1904) en CAI 223999 ditmaal een niet gedateerd spoor zonder vondsten..

Gezien de topografische ligging van het projectgebied op ruim 650 meter van de Stiemerbeek is er weinig tot geen kans op de aanwezigheid van een steentijdkampement. Bovendien ligt het projectgebied op een eerder droge bodem die op de bodemkaart aangegeven wordt als **Zbmt**. M.a.w. een droge zandgrond met diepe antropogene humus A-horizont¹. Onder het plaggendek komt een begraven profiel voor, meestal een podzol of een verbrokkelde textuur B. (Met grindbijnmenging). Zbm-gronden worden overwegend als akkerland gebruikt wat overigens ook blijkt uit de studie van oude kaarten, topografische kaarten en luchtfoto's. De bodemkundige analyse geeft ook duidelijk weer dat dit gebied reeds zeer lang als akkerland in gebruik was (en bleef). In de omgeving waren er op bepaalde plaatsen ook nog stukken heide aanwezig (doorgaans armere gronden). Zbm-gronden laten bovendien slechts een beperkte teeltkeuze toe. Sommige gronden worden in voorkomend geval bebost met naaldhout (mijnhout) of loofhout.

¹ VAN RANST, E. en C. SYS, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1/20.000)*, Gent, 2000, p. 78.

Figuur 4: Projectgebied op het digitaal hoogtemodel (Geopunt 2022.)

Gemotiveerd advies

Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

Het uitgevoerde vooronderzoek is volledig. Alle relevante beschikbare bronnen zijn geraadpleegd. Tot op heden werd enkel een bureauonderzoek uitgevoerd.

Het bureauonderzoek toonde aan dat het terrein onbebouwd is gebleven sinds ca. 1770. Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd Gekarteerd als **Zbmt**. M.a.w. een droge zandgrond met diepe antropogene humus A-horizont². Onder het plaggende komt een begraven profiel voor, meestal een podzol of een verbrokkelde textuur B. (Met grindbijnmenging). Zbm-gronden worden overwegend als akkerland gebruikt wat overigens ook blijkt uit de studie van oude kaarten, topografische kaarten en luchtfoto's. De bodemkundige analyse geeft ook duidelijk weer dat dit gebied reeds zeer lang als akkerland in gebruik was (en bleef). In de omgeving waren er op bepaalde plaatsen ook nog stukken heide aanwezig (doorgaans armere gronden). Zbm-gronden laten bovendien slechts een beperkte teeltkeuze toe. Sommige gronden worden in voorkomend geval bebost met naaldbout (mijnhout) of loofhout.

Gezien de landschappelijke ligging van het projectgebied n.l. te ver van water is er weinig kans op het vaststellen van steentijdsporen. Verder is de mogelijke aanwezigheid van archeologische sporen en archeologische vondsten op het terrein niet van die aard dat geofysisch onderzoek de aan- of afwezigheid van een waardevolle archeologische site kan bevestigen of uitsluiten.

² VAN RANST, E. en C. SYS, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1/20.000)*, Gent, 2000, p. 78.

Door langdurige akkerbouw een kan archeologische laag afgedekt zijn.

Een proefsleuvenonderzoek is dus zinvol en biedt de kans om het bodemprofiel te bestuderen en zo nodig profielputten aan te leggen waardoor een boring weinig zin heeft.

Omwille van de begroeiing (bos) is een veldkartering niet mogelijk.

Een **proefsleuvenonderzoek** is aangewezen. Het projectgebied kan immers waardevolle archeologische resten vanaf de Steentijd bevatten. Hierbij handelt het vermoedelijk om artefactvondsten uit de Steentijden en/of grondsporen en artefacten, gelinkt aan agrarische bewoning of activiteit uit de Metaaltijden tot Nieuwe Tijd.

Indien er tijdens het proefsleuvenonderzoek archeologische waardevolle sporen worden aangetroffen, kan dit onderzoek gevolgd worden door een eventuele **opgraving**.

Randvoorwaarden

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien er nog geen zekerheid is inzake het verkrijgen van een verkavelingsvergunning. De bomen mogen slechts tot op het maaiveld geveld worden. De stronken mogen pas verwijderd worden na het archeologische onderzoek of in functie ervan.

Onderzoeksstrategie, onderzoeksmethode & technieken

a) Onderzoeksmethode

Er wordt geopteerd voor een proefsleuvenonderzoek om voor een volledige evaluatie van het projectgebied te zorgen.

- Is het **MOGELIJK** deze methode toe te passen op het terrein? Ja.
- Is het **NUTTIG** deze methode toe te passen op het terrein? Ja
- Is het overdreven **SCHADELIJK** voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein? Neen.
- Is het **NOODZAKELIJK** deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)? Ja.

b) Onderzoekstechnieken

Er dient een **proefsleuvenonderzoek** plaats te vinden. Het doel van een proefsleuvenonderzoek is het evalueren van de archeologische waarde op het gehele terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Dit gebeurt door middel van een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed.

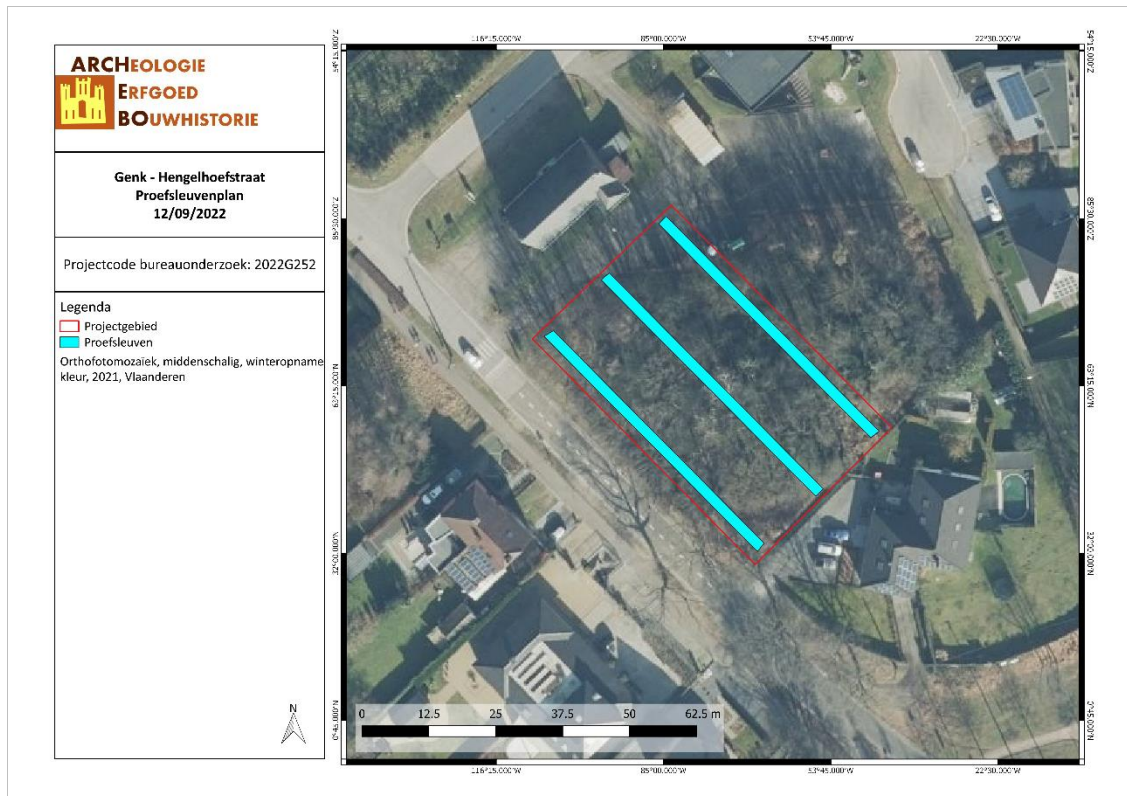
Om een dekkingpercentage te bereiken van ongeveer 10% wordt aangeraden te werken met proefsleuven van 2 meter breed met een maximale tussenafstand van 15 meter. Deze proefsleuven worden aangelegd d.m.v. een kraan met een 2m brede, platte kraanbak. Kijkvensters dienen steeds aangelegd te worden, ook als er geen sporen worden aangetroffen en dienen dan om de schijnbare afwezigheid van de sporen te verifiëren. De zijden van de kijkvensters meten maximaal de afstand tussen twee sleuven. Met de kijkvensters of dwarssleuven kan een dekkingpercentage van 12,5% bereikt worden, wat wenselijk is voor degelijke uitspraken over het geheel van het terrein. Indien hiervan wordt afgeweken, wordt dit eveneens beargumenteerd.

De volgende onderzoeksvragen moeten met dit onderzoek minimaal beantwoord worden:

- *In hoeverre is de bodemopbouw intact, dan wel verstoord?*
- *Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?*
- *Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?*
- *Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? Zijn er tekenen van erosie?*
- *Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?*
- *Zijn er sporen aanwezig? Zo ja,*
 - o *Geef een beknopte omschrijving.*
 - o *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
 - o *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*
 - o *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
 - o *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
 - o *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*
- *Werd er een waardevolle archeologische vindplaats vastgesteld? Zo ja,*
 - o *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*
 - o *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?*
 - o *Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Is er vervolgonderzoek noodzakelijk?

Tijdens het proefsleuvenonderzoek dient de nodige aandacht te gaan naar de bodemopbouw in het plangebied. Tevens dient het aangelegde vlak alsook de storthopen met een metaaldetector op signalen gecontroleerd te worden. De proefsleuven worden zo ingeplant dat ze: verspreid over het projectgebied liggen en dwars liggen op de helling.

Figuur 5: Situering en het proefsleuvenplan op de Orthokaart (ARCHEBO bvba, 2022)

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer een eenduidig advies kan worden gegeven voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ. Om te bepalen of het onderzoeksdoel is bereikt, gebruikt de erkende archeoloog de volgende criteria:

1. Oppervlaktecriterium

Aangezien het principe van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek gebaseerd is op een statistische manier van werken is het van belang dat een voldoende ruime dekking wordt verkregen. Bovendien is het van belang dat de spreiding van de sleuven over het hele terrein gewaarborgd wordt zodat uitspraken kunnen worden gedaan over het hele terrein.

2. Inhoudelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden voldoende onderzoeken zodat uitspraken kunnen worden gedaan over onder meer datering, interpretatie en onderlinge samenhang van sporen.

3. Ruimtelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden zodanig onderzoeken dat hij een uitspraak kan doen over de ruimtelijke spreiding van één of meerdere archeologische vindplaatsen in het plangebied.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk die voor aanvang van het onderzoek met ingreep in de bodem reeds voorzien zijn.

3 FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2022).....	2
Figuur 2: Verkavelingsplan met weergaven van de vier loten voor halfopen bebouwing (Opdrachtgever, 2022).....	3
Figuur 3: Situering van het projectgebied op de luchtfoto uit 2013 (Geopunt 2022)	4
Figuur 4: Projectgebied op het digitaal hoogtemodel (Geopunt 2022.)	5
Figuur 5: Situering en het proefsleuvenplan op de Orthokaart (ARCHEBO bvba, 2022).....	8